

# “Nakdi sermaye artırımında indirim” uygulamasında tereddüt edilen hususlar

**Ali Çakmak**

## Giriş

Ülkemizdeki şirketlerin bilançoları incelendiğinde, bu şirketlerin büyük bir çoğunluğunun sermayeden ziyade kredi ağırlıklı bir bilançoya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle şirketlerin ödeme kapasitelerinin üzerinde borçlanmaları, ortakların geri alamama endişesiyle, ortak oldukları şirketlere sermaye koymaması veya nakitlerini daha çok vadeli mevduat ile gayrimenkul yatırımlarında değerlendirmesi ve şirketlerce bankalardan alınan kredilere ilişkin faizlerin gider yazılabilmesi gibi çeşitli sebepler, direkt ya da dolaylı yollarla şirketlerin net çalışma sermayesini yetersiz hale getirmekte ve bu durum da şirketleri daha fazla borçlanmaya itmektedir.

07.04.2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6637 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 8’inci maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu’nun kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından yapılacak diğer indirimlerin sayıldığı 10’uncu maddesine (1) bendi eklenerek nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden, Merkez Bankası tarafından ilgili yıl için en son açıklanan bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı dikkate alınmak suretiyle hesaplanacak tutarın %50’sinin, kurumlar vergisi matrahından indirimine olanak sağlanmıştır.

Bununla birlikte, 30.06.2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kanun’la belirlenmiş olan genel oranın (%50) farklılaştırılmasına gidilmiştir. 04.03.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9) ile nakit sermaye artırımlarına teşvik getiren uygulamaya yön vermek adına çeşitli düzenlemeler yapılmış ve son olarak, 05.08.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:10) ile de sermaye avanslarının teşvik uygulamasından faydalanma şartlarına ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

Kanun ve buna ilişkin ikincil düzenlemelerin uygulamada bir takım tereddütlere yol açtığı görülmekte olup, konuyla ilgili tereddüt edilen bazı önemli hususlara aşağıda yer verilmiştir:

## 1. Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artırımları

Bilindiği üzere, 9 Seri No’lu Tebliğ’in “10.6.1 İndirimin Kapsamı” başlıklı bölümünde yapılan açıklama ile bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışları, nakdi artış olarak kabul edilmemektedir. Hatırlanacağı üzere kamuoyuna sunulan Tebliğ taslağında ortaklara olan borçların sermayeye eklenmesi halinde faiz indiriminden faydalanamayacağı açıklanmış ve buna ilişkin bir örnek verilmiş fakat söz konusu açıklama ile örneğe yayımlanan Tebliğ’de yer verilmemiştir. Bu durum, ortaklara olan

borcun sermayeye ilave edilmesiyle yapılacak sermaye artırımının uygulamadan yararlanması konusunda mükellefler nezdinde tereddütlere yol açmıştır.

Konuya ilişkin Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 12.01.2018 tarih ve 50426076-125[10-2017/20-318]-2836 sayılı mukteza ile mükellefin yatırım teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen yatırımların finansmanı amacıyla sermayeye eklenmek üzere ortaklar tarafından şirket banka hesabına nakden yatırılan tutarın ortaklar cari hesabında izlenerek sonrasında sermayeye eklenmesi durumunda nakit sermaye indiriminden yararlanıp yararlanamayacağı hakkındaki sorusuna *“Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleşen sermaye artışları dolayısıyla Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılması mümkün bulunmamakta olup ortaklar cari hesabında izlenen tutarlar kullanılmak suretiyle gerçekleştirmiş olduğunuz söz konusu sermaye artırım işlemi nedeniyle anılan indirim uygulamasından yararlanmanız mümkün değildir.”* cevabı verilmiştir.

## **2. Teşvik/kar dağıtım ilişkisi**

9 Seri No’lu Tebliğ’de yapılan açıklama ile iç kaynakların sermayeye eklenmesi teşvik kapsamı dışında bırakılmıştır. İdare tarafından verilen bir muktezada, ortaklara yapılan kar dağıtım sonrası, dağıtılan tutarın tekrar şirkete nakit sermaye artırım kapsamında verilmesi halinde faiz indiriminden yararlanılmasının mümkün olup olmayacağı hakkında görüş bildirilmiştir.

Kocaeli Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 09.05.2017 tarih ve 93767041-125[10-2016/1]-15256 sayılı bahsi geçen muktezada; mükellefin ortaklarına kar dağıtım yapmasından sonra akabinde yapılacak nakit sermaye artırımının indirimden yararlanıp yararlanamayacağı hakkındaki sorusuna *“Bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesi suretiyle gerçekleştirilen nakdi sermaye artırımları dolayısıyla Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 10’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılması mümkün olmadığından, şirket kârının önce ortaklara dağıtılıp daha sonra tekrar şirkete sermaye olarak konulması işlemi dolayısıyla ve dağıtılan bu kâr payı tutarıyla sınırlı olmak üzere indirim uygulamasından yararlanılması mümkün değildir.”* cevabı verilmiştir.

Bu noktada tereddüt edilen hususlardan birisi, daha önceden kar dağıtım yapan bir firmanın faiz indiriminden yararlanabilmesi için belli bir sürenin mi geçmesi gerektiğidir. Eğer böyle ise söz konusu belli süre ne olacaktır? Bununla birlikte olaya tersinden bakıldığında, faiz indirimi uygulamasından yararlanan şirketlerin indirim hakları, ileride ortaklara yapılacak kar dağıtımlarından etkilenecek mi?

## **3. Ortaklarca veya ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımları**

Yapılan düzenlemeye göre ortaklar tarafından kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımları indirim hesaplamasında dikkate alınmamaktadır. Buna göre sermaye artıran şirketlerin, artırımda bulunan ortağın veya ortakla ilişkili kişilerin sermaye paylarını hangi kaynaktan karşıladığını tespit etmesi gerekmektedir. Ancak, Kanun’da ve ikincil düzenlemelerde bu tespit nasıl yapılacağı ve nasıl belgelendirileceğine ilişkin herhangi bir açıklamanın yer almaması mükellefleri tereddütte bırakmaktadır.

Özellikle ortakların, ortak oldukları şirketlerde katılacağı nakdi sermaye artırımını hangi kaynaktan karşıladığının takip, tevsik ve dokümantasyonu oldukça zor ve bazı durumlarda imkânsızdır. Ortakların yurt dışında mukim olması durumunda bu zorluklar daha da artmaktadır. Bu ve benzer durumlarda, sermayenin kaynağı konusunda şirketlerin, ortaklarından alacakları yazılı bir beyanat ile (taahhütname) durumu tevsik etmeleri yeterli olacak mıdır? Kendi mali durumlarını veya bilgilerini sunmak istemeyen ortaklar için artırımda bulunan şirketler ne yapacaktır? Özellikle halka açık şirketlerde halka açık kısımdan kaynaklanan sermaye ödemelerinde bu tespit nasıl ve neye göre yapılacaktır?

Şirketlerin, ortakları veya ortaklarla ilişkili kişilerin hangi kaynaktan sermaye artırımını yaptıklarını nasıl tespit ve tevsik edeceklerine ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmemesi bu ve buna benzer birçok soruyu cevapsız bırakmaktadır. İdare tarafından konu hakkında yapılacak genel bir açıklamanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

#### **4. Yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri yatırımlarında bulunan şirketlerde nakdi sermaye artırımları**

Hatırlanacağı üzere, 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile faiz indiriminde kullanılan %50 genel oranın farklılaştırılmasına gidilmiş ve nakdi olarak artırılan sermayenin teşvik belgeli yatırımlarda kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan ilave edilmek suretiyle indirimin uygulanacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte, 9 Seri No'lu Tebliğ'de söz konusu duruma ilişkin sadece bir örneğe yer verilmiş olması ve bunun dışında ilave bir açıklama yapılmaması, uygulamanın farklı yorumlanmasına sebep olmakta bu da tereddüt edilen hususları ortaya çıkarmaktadır.

Bu kapsamda, özellikle, artırılan sermaye tutarının teşvik belgeli yatırımlarda kullanıldığının tespit ve tevsikinin nasıl yapılacağı hususu ile artırılan sermaye tutarının teşvik belgeli yatırım tutarından fazla olması ve yatırımın peyderpey yapılması durumunda ilave puanın (% 25) dönemler itibariyle fiili harcamaya isabet eden tutara mı yoksa teşvik belgesindeki sabit yatırım tutarına mı uygulanması gerektiği hususunda tereddüt yaşanmaktadır.

Konuyla alakalı tereddütlü hususlar genişletilebilir. Bu tereddütleri ortadan kaldırmak ve uygulamaya yön vermek adına konuya ilişkin ayrıntılı açıklama yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

#### **5. Faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerin durumu**

Bilindiği üzere, yapılan düzenleme ile yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı indirimden yararlanabilmektedir. Ancak, 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre gelirlerinin %25 veya fazlası pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır. Bununla birlikte konuyla alakalı, ne 9 Seri No'lu Tebliğ'de ne de Bakanlar Kurulu Kararı'nda yeni kurulmuş veya henüz yatırım döneminde olması dolayısıyla faaliyet geliri elde etmeye başlamamış şirketlerin durumuna ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Bu durumda, yeni kurulan sermaye şirketlerinde nakit olarak artırılan sermayenin henüz yatırımda kullanılmayan kısmının vadeli mevduat hesaplarında izlenmesi ve şirketlerin yatırım aşamasında olmalarından dolayı henüz faaliyet gelirlerinin olmaması veya düşük olması

durumunda artırılan sermaye üzerinden indirim hesaplanıp hesaplanmayacağı tereddütlere yol açmaktadır.

Kanaatimizce yapılacak idari bir düzenleme ile yatırım döneminde olması nedeniyle henüz faaliyet geliri elde etmeyen ve bu nedenle pasif nitelikteki gelirleri Kanun'da belirtilen oranın üzerinde olan firmaların indirim uygulamasından faydalanabilmesine imkân sağlanmalı ve konuya açıklık getirilmelidir.

## **6. Arsa ve arazi yatırımının teşvik dışı bırakılması**

Yapılan düzenlemeye göre arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde arsa ve arazi yatırımına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak belirlenmiş, ancak konuya ilişkin ilgili Tebliğ'de sadece bir örnek verilmiş ve detaylı açıklamalar yapılmamıştır.

Konuya ilişkin İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 30.01.2018 tarih ve 62030549-125[10-2016/486]-98638 sayılı muktezada, konut ve işyeri yapıp satan mükellef, üzerine inşaat yapmak için arsa satın aldığını, arsanın finansmanı için kredi kullandığını ve daha sonrasında nakdi olarak sermaye artırımına gitmek suretiyle kredi borcunu kapattığını belirtip, söz konusu sermaye artışı nedeniyle faiz indiriminden yararlanıp yararlanamayacağı hakkındaki sorusuna;

*“Sermaye artırımında bulunduktan sonra arsa alınması ve arsa bedelinin artırılan sermaye kullanılarak ödenmesi ile sermaye artırımından önce kredi kullanılarak alınan arsaya ilişkin kredi borçlarının artırılan sermaye tutarı ile karşılanması, nakdi sermaye artırımında indirim uygulamasındaki arsa ve arazi yatırımlarına ilişkin sınırlama açısından farklılık arz etmemektedir.*

*...gerçekleştirdiğiniz nakdi sermaye artırımını dolayısıyla Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi hükümleri ve 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde yer alan açıklamalar dikkate alınmak suretiyle indirim uygulamasından faydalanmanız mümkündür. Öte yandan, şirketiniz tarafından geliştirilen inşaat projeleri için banka kredisi kullanılarak arsa satın alınmasından daha sonraki bir tarihte nakdi sermaye artırımında bulunulması halinde nakden artırılan sermayenin bu kredinin kapatılmasında kullanılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere anılan Kanun'un 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinin uygulanmasında indirim oranının %0 olarak uygulanması gerekmektedir.”* cevabı verilmiştir.

Verilen muktezaya göre, dolaylı yoldan da olsa artırılan sermayenin arsaya ilişkin daha önce alınan kredinin kapatılmasında kullanılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranının %0 olacağı görülmektedir.

Öte yandan, artırılan sermaye tutarının ne kadar süreyle takip edileceği mevzuattan net bir biçimde anlaşılamamaktadır. Örneğin 2016 yılında nakit sermaye artırımında bulunan bir mükellef, sonraki yıllarda arsa edinmesi durumunda bu arsaya tekabül eden artırım tutarı için teşvikten faydalanamayacak mıdır? Veya nakit sermaye artırımında bulunan mükellef almış olduğu arsayı ileri bir tarihte satması halinde arsanın satıldığı dönemden itibaren teşvikten faydalanmaya başlayabilecek midir? Bu ve buna benzer soruların yapılacak idari düzenlemeyle açıklığa kavuşturulmasında fayda görülmektedir.

## Sonuç

Yazımızda, kurumların öz kaynaklarının güçlendirilmesi amacıyla şirketlerin arttırdıkları sermaye üzerinden hesaplayacakları tutarın kurum kazancından indirilmesine yönelik getirilen uygulama ele alınmış ve konuyla ilgili tereddüt edilen bazı önemli konular dile getirilmiştir.

Kanun ve ikincil düzenlemelerdeki açıklamaların, bazı konularda mükellefleri tereddütte bıraktığı ve bu nedenle birçok mükellefin de faiz indirimiyle ilgili çeşitli konularda mukteza talepleri olduğu görülmektedir. Özellikle mevzuata getirilen sınırlamalar uygulamayı zorlaştırmakta, belirsizleştirmekte ve indirim uygulamasından faydalanan firmaları ileride vergisel risklerle karşı karşıya bırakma olasılığı yaratmaktadır.

Kanaatimizce, uygulamanın sadeleştirilmesi ve sınırlamaların azaltılması, indirim uygulamasının kanun koyucu tarafından getiriliş amacına daha uygun olacaktır.

## Kaynakça

- 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 26.06.2015 tarih ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
- 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:9)
- 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No:10)
- 12.01.2018 tarih ve 50426076-125[10-2017/20-318]-2836 sayılı mukteza
- 09.05.2017 tarih ve 93767041-125[10-2016/1]-15256 sayılı mukteza
- 30.01.2018 tarih ve 62030549-125[10-2016/486]-98638 sayılı mukteza

*Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.*